

INFORME SOBRE L'ELABORACIÓ DEL NOU ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA I LA FUTURA REFORMA DE LA CONSTITUCIÓ

El PSC defensa el màxim autogovern per a Catalunya en el marc de la construcció d'una Espanya federal en una Europa federal.

Espanya ha d'esdevenir progressivament un Estat federal plurinacional. Catalunya és una nació, Espanya és una nació de nacions, i l'èxit del pacte constitucional de 1978 es va basar en l'establiment de l'Estat de les Autonomies, el reconeixement de l'existència de "nacionalitats i regions" i l'encaix constitucional de fets diferencials (ja siguin drets històrics, furs, llengües i cultures, drets civils privatis de determinades Comunitats, insularitat o situació ultraperifèrica). El federalisme és una dimensió essencial del nostre projecte polític.

La nostra proposta federal no pot en cap cas confondre's amb el sobiranisme. Nosaltres partim de l'acceptació de la sobirania del poble espanyol i volem que els seus representants polítics (les Corts Generals) prenguin un conjunt de decisions de gran importància (reforma dels Estatuts, reforma de la Constitució, reforma de lleis orgàniques). Les propostes sobiranistes cerquen la independència o una relació d'Estat lliure associat. Nosaltres parlem de mecanismes de codecisió ("si vivimos juntos, hemos de decidir juntos").

27 anys després de l'aprovació de la Constitució de 1978 i 26 anys després de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979, el nostre objectiu és el d'assolir un gran acord que resolgui l'encaix de Catalunya a Espanya a través de l'aprovació d'un nou Estatut, la introducció de reformes institucionals que permetin

millorar significativament el funcionament de l'Estat de les Autonomies i que assegurin el reconeixement del caràcter plurinacional d'Espanya, i la participació de la Generalitat (i les demés Comunitats Autònomes) en les institucions europees.

L'adequada resolució de l'encaix de Catalunya a Espanya ha de partir de la consideració de Catalunya com a subjecte polític, reconeixent que l'aspiració de la nació catalana a l'autogovern no es basa sols en l'actual ordenament jurídic, sinó que respon a una voluntat afirmada permanentment al llarg de la història; contribuint al foment i la unitat de la llengua catalana; respectant sense limitacions l'exercici de les competències que la Generalitat ja té reconegudes i de les que calgui afegir-hi ara com a fruit de l'experiència acumulada o de l'aparició de noves necessitats; fent possible la seva participació en les institucions europees; considerant plenament la Generalitat com a institució de l'Estat, i impulsant mecanismes de participació i codecisió com un Senat federal, en el que les qüestions forals, lingüístiques, culturals o corresponents al Dret civil propi hagin de comptar necessàriament amb l'acord de les Comunitats Autònomes directament afectades. I això no ha de ser considerat privilegi de cap mena, és, simplement, el reconeixement d'una realitat plurinacional, la realitat d'Espanya.

Pel que fa a la futura reforma de la Constitució espanyola, aspirem a que es precisi la distinció entre nacionalitats i regions, i que es transformi profundament el Senat a través de la reforma del Títol III de la Constitució.

Per a nosaltres són nacionalitats (nacions) aquelles Comunitats formades al llarg de la història, amb llengua i cultura pròpies, amb Dret civil propi, amb drets forals reconeguts.

25 anys després del pacte constitucional no sols ha de mantenir-se la distinció entre nacionalitats i regions, sinó que resultaria oportú precisar qui és què. Som conscients de la dificultat d'aquest plantejament, però ningú no hauria d'oblidar tampoc que la solució de la vertebració nacional i territorial espanyola passa pel reconeixement de les diverses realitats nacionals que conviuen a Espanya. I això hauria de ser avui més senzill que el 1978.

La reforma del Senat és indispensable per a l'aprofundiment de l'autogovern i per a la transformació federal d'Espanya. El Senat hauria de ser la Cambra de les Comunitats Autònomes, perquè aquestes acordin qüestions entre elles, entre elles i el Govern de l'Estat, i entre elles i el Congrés dels Diputats, desenvolupant així una funció decisiva en la distribució territorial del poder de l'Estat, i abandonant el trist paper de cambra de segona lectura. El Senat així concebut hauria de garantir la defensa de la plurinacionalitat, la pluriculturalitat i el plurilingüisme d'Espanya i podria assegurar la participació de les Comunitats Autònomes en:

- l'elaboració de la legislació de l'Estat, especialment quan afecti la distribució territorial del poder polític.
- la formació de la voluntat estatal en la Unió europea.
- la designació de membres d'òrgans constitucionals.
- la decisió sobre les qüestions relatives al finançament autonòmic i a la territorialització de les inversions de l'Estat.

Enfocament general i temes delicats en l'elaboració de l'Estatut:

1. Preàmbul i títol preliminar

Defensem la definició de Catalunya com a nació i som contraris a recollir-hi l'exercici del dret d'autodeterminació.

2. Drets i deures (garanties)

Proposem la inclusió d'un capítol de drets i deures que, juntament al de principis rectors de les polítiques públiques, formin la part més atractiva i comprensible de la reforma des del punt de vista dels ciutadans. Hem assolit un acord raonable sobre el tema lingüístic. En el capítol de garanties tenim seriosos dubtes sobre la funció (quasi legislativa, amb dictàmens previs preceptius i vinculants) que es vol atribuir al Consell Consultiu, i ho som encara més amb la proposta de creació d'una Comissió de drets estatutaris que considerem insuficientment justificada.

3. Competències

Compartim plenament el criteri de precisar l'abast de les competències atribuïdes a la Generalitat, per evitar la seva erosió per part d'una legislació bàsica de l'Estat que vagi més enllà de la fixació d'unes bases mínimes. La redacció proposada per l'Institut d'Estudis Autonòmics (IEA) és constitucional a partir d'una lectura molt autonomista i oberta de la Constitució. Això no vol dir que no es puguin discutir alguns plantejaments jurídics concrets i que no calgui revisar a fons algunes qüestions a causa de la seva dificultat tècnica (espai radioelèctric, audiovisual, meteorologia,...). Tampoc no hem de desconèixer la dificultat d'encaixar alguns plantejaments com la capacitat de convocar referèndums i consultes populars o el conflicte entre competències autonòmiques en matèria de règim local i la garantia constitucional de l'autonomia local. També defensem l'aprovació simultània de la petició d'activar la cessió a la Generalitat de la gestió de determinades competències que té reservades l'Estat a través de l'aplicació de l'article 150.2 de la Constitució (per exemple: immigració, ports, aeroports, meteorologia, telecomunicacions, marina mercant, consultes populars).

4. Institucions (Administració local, Organització territorial, Poder judicial)

En aquest capítol hi trobarem tres tipus de qüestions diferents: els referits a la garantia de l'autonomia local, els derivats de la nostra voluntat que desapareguin les províncies per impulsar una nova organització territorial de Catalunya -i que l'administració de l'Estat també s'adapti a aquesta nova organització-, i la nostra voluntat de reformar determinades lleis orgàniques -de forma especial la Llei Orgànica del Poder Judicial, per territorialitzar l'administració de justícia-. També caldrà precisar determinats aspectes de l'organització del poder local i de la necessitat de garantir la suficiència del seu finançament.

5. Relacions amb l'Estat i altres Comunitats Autònomes

Defensem l'enfortiment de la funció de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat. Molts dels problemes difícils de resoldre en aquest capítol trobarien adequada solució si el Senat esdevingués realment una Cambra de representació territorial.

6. Relacions amb la Unió Europea i acció exterior de la Generalitat

En aquest capítol es podrien fer les mateixes consideracions que en l'anterior. La línia apuntada pel recent acord sobre presència de les Comunitats Autònomes en les institucions europees constitueix un avenç notable en la línia del que sempre hem defensat.

7. Finançament

Aquest serà un dels punts principals del debat estatutari. L'enfocament bilateral portaria a la via del concert econòmic, que no compartim. L'enfocament multilateral o federal implica una gran capacitat de negociació amb la resta de Comunitats Autònomes i amb el Govern de l'Estat. La nostra intenció és fer una proposta que pugui ser d'aplicació general. Tothom ha de tenir clar que l'Estatut no pot

deixar d'afrontar aquesta qüestió. I tampoc no es pot supeditar la formulació d'una proposta a l'existència d'un acord previ en el marc del Consell de Política Fiscal i Financera.

La nostra proposta partirà dels següents principis: a) creació de l'Agència Tributària de Catalunya amb la responsabilitat de recaptar tots els impostos pagats pels ciutadans de Catalunya –sense excloure la possibilitat d'una administració tributària consorciada dirigida a Catalunya per la Generalitat. b) la Generalitat haurà de tenir una àmplia capacitat normativa sobre aquests impostos. c) una part del rendiment d'aquests impostos correspondrà a l'Estat. d) Catalunya ha de contribuir a la solidaritat amb la resta de Comunitats Autònomes perquè totes les CC.AA. puguin prestar nivells de serveis similars si fan un esforç fiscal similar. e) aquesta solidaritat no pot ser ni opaca ni il·limitada ja que això perjudicaria de forma injusta els ciutadans de Catalunya. Tal i com succeeix als països federals, els mecanismes de solidaritat han d'anivellar, però no han d'igualar del tot.

El debat sobre el dèficit fiscal ha de servir per assolir tres objectius: a) convèncer de la necessitat d'una major transparència dels fluxos econòmics. b) demostrar que Catalunya no sols és molt solidària sinó que el seu dèficit fiscal és massa elevat i que cal reduir-lo. c) utilitzar les xifres com a contrast per demostrar que l'aplicació del sistema que finalment es proposi suposaria una reducció significativa del dèficit fiscal (7,5% PIB català, segons els càlculs més recents).

En el debat sobre el nou sistema de finançament hi ha d'altres qüestions que prenen gran rellevància: la necessitat d'apropar progressivament el rendiment del sistema comú al del sistema foral, l'exigència d'impedir que decisions de l'Estat impliquin major despesa autonòmica sense proporcionar els adequats recursos, l'oportunitat d'introduir algun mecanisme corrector per neutralitzar costos

diferencials (preus públics, peatges, inflació, pressió migratòria) i la necessitat d'aproximar el nivell d'inversió pública estatal a Catalunya al pes de l'aportació catalana al PIB espanyol.

Miquel Iceta
Viceprimer Secretari del PSC
Febrer de 2005